

УДК 657.372.5

Копилов Є.І.,

Германчук Г.О.

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ ДО ВИМОГ МСФЗ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

У статті розкриваються необхідність впровадження МСФЗ в Україні та основні заходи щодо визначення подальшої стратегії їх застосування на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: глобалізація, звітність, міжнародні стандарти фінансової звітності, НП(С)БО 1, трансформація.

Kopylov Y., Germanchuk G.

FINANCIAL REPORTING TRANSFORMATION ACCORDING TO REQUIREMENTS OF IFRS IN UKRAINE: THEORY AND PRACTICE

The article reveals the necessity of IFRS implementation in Ukraine and the basic measures to determine future strategies of their use in domestic enterprises.

Keywords: globalization, reporting, International Financial Reporting Standards, NP(S)A 1, transformation.

Копылов Е.И., Германчук Г.А.

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ОТЧЕТНОСТІ В УКРАЇНІ С ТРЕБОВАНИЯМИ МСФО: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

В статье раскрываются необходимость внедрения МСФО в Украине и основные мероприятия по определению дальнейшей стратегии их применения на отечественных предприятиях.

Ключевые слова: глобализация, отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, НП (С) БУ 1, трансформация.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Процес інтеграції України до європейської спільноти є досить складним та довгим, але вже сьогодні українські господарські суб'єкти працюють за правилами, що диктує євrorинок та сучасні економічні відносини.

Копилов Є.І., Германчук Г.О.

Це висуває нові завдання перед національним бухгалтерським обліком і вимагає прийняття системних заходів, що спрямовані на забезпечення високого рівня надійності, порівнянності та достовірності фінансової інформації. Багато вітчизняних підприємств ведуть облік та складають звітність не лише за національними вимогами та правилами, а й у відповідності до міжнародних стандартів. Міжнародні стандарти фінансової звітності (далі – МСФЗ), зараз все частіше застосовуються у всьому світі. Поширення МСФЗ пояснюється тим, що фінансова звітність повинна бути зрозумілою і достовірною та забезпечувати повну інформацію про фінансовий стан компанії, тому більшість міжнародних організацій зацікавлені у її впровадженні. Розроблені в Україні національні стандарти мають відмінності з міжнародними, що призводить до необхідності вивчення, розуміння та їх застосування.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Протягом останніх років вітчизняні вчені-економісти у своїх працях задаються питанням впровадження МСФЗ в Україні, розглядають способи застосування міжнародних стандартів на практиці та прогнозують, у зв'язку з цим, розвиток країни в цілому. Вагомий внесок у розробку питань відповідності фінансової звітності в Україні міжнародним вимогам і стандартам та їх досконалому тлумаченні зробили такі провідні науковці, як Голов С.Ф., Костюченко В.М., Небильцова О.В., Ткаченко Н.М., Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л., Огійчук М.Ф. та ін.

Цілі статті. Метою статті є вивчення сучасного стану розвитку фінансової звітності в Україні та дослідження основних напрямків її трансформації відповідно до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності.

Викладення основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У сучасних умовах економічної глобалізації, практично, перед кожною українською компанією постає питанням міжнародної співпраці. Закупівля сировини та обладнання за кордоном, а також експорт власної продукції потребують формування довгострокових партнерських відносин між представниками різних країн світу. Необхідною умовою успішної реалізації таких проектів є можливість отримання повної, а головне, зрозумілої для всіх інформації про господарську діяльність кожного з учасників. Законодавство кожної країни має свої особливості розкриття фінансової інформації. Тому, з

метою сприяння розвитку міжнародної торгівлі були розроблені Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ).

У зв'язку з активізацією євроінтеграційних процесів в Україні, розвитком міжнародного співробітництва, участю у сфері відносин міжнародного розподілу та виробничій кооперації, залученням іноземних інвестицій в економіку України, виходом вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталу необхідне подальше реформування системи бухгалтерського обліку та впровадження методології поширення інформації з економічних питань згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставлення показників фінансової звітності суб'єктів господарювання.

Для успішного впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності, необхідно в першу чергу реалізувати наступні, найбільш важливі пункти: призначити відповідальних за адаптацію і впровадження стандартів, визначити перелік суб'єктів, які зобов'язані надавати звітність за МСФЗ, спланувати заходи по навчанню кадрів.

Міжнародні стандарти фінансової звітності почали розроблятися з 1973 року Комітетом з міжнародних стандартів (згодом перетвореного в Раду з міжнародних стандартів фінансової звітності). Міжнародні стандарти фінансової звітності включають в себе:

- Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards);
- Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (International Accounting Standards);
- Інтерпретації, розроблені Комітетом (Радою) з Міжнародних стандартів фінансової звітності (International Financial Reporting Interpretations Committee of the IASB). [1]

Мета введення цих стандартів – забезпечити порівнянність і зрозумілість для міжнародних інвесторів звітів суб'єктів господарської діяльності різних країн світу. Стандарти мають певну гнучкість, що дозволяє враховувати особливості національних економік, вони містять лише загальні принципи і підходи до відображення операцій і розкриття інформації. При цьому стандарти постійно допрацьовуються і доповнюються, враховуючи зміни на світових ринках.

Адаптація українського законодавства, у тому числі нормативної бази у сфері обліку, належить до зовнішньо-політичних зобов'язань України. МСФЗ є загальновизнаними у світі. За результатами

дослідження, проведеного в межах Проекту USAID «Розвиток фінансового сектора» (FINREP) для Міністерства фінансів України, серед 49 країн, а саме США, Канади, Японії, Австралії, майже, всіх країн ЄС, та країн, що входили до колишнього Радянського Союзу (за винятком України); 40 країн вимагають їх застосування, ще 9 країн запровадили частковий перехід. [2] Таким чином, сьогодні в багатьох країнах світу МСФЗ стали частиною національного законодавства.

Україна зробила перші кроки по переходу на МСФЗ у 1998 році, коли Постановою КМУ від 28.10.1998 № 1706 була затверджена Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів. Проте Стратегію впровадження МСФЗ, яка містила перелік заходів та терміни їх впровадження, було затверджено лише у 2007 році. Зокрема, Стратегія мала на меті гармонізувати фінансову звітність вітчизняних суб'єктів господарювання, посилити захист прав інвесторів та підвищити рівень їх довіри. [3]

Однак, аналізуючи нинішній стан впровадження міжнародних стандартів, можна стверджувати, що завдання не було виконано у повній мірі.

Відповідальними за впровадження МСФЗ в Україні є Міністерство фінансів та Міністерство юстиції України, а також інші державні органи (зокрема НБУ), які можуть долучати до процесу інших осіб (профільні організації).

Поширенню міжнародних стандартів сприяло відкриття інформаційного інтернет-ресурсу (<http://msfz.minfin.gov.ua>), присвяченого питанням застосування МСФЗ.

Банки стали першими, хто запровадив МСФЗ в Україні. У статті 41 Закону України «Про Національний банк України» вказано, що НБУ встановлює обов'язкові для банківської системи стандарти та правила ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, що відповідають вимогам законів України та МСФЗ. При цьому Інструкція № 480 від 27.12.2007 р. «Про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» розроблена НБУ вже відповідно до вимог МСФЗ.

У травні 2011 р. український парламент прийняв зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», де, починаючи з 1 січня 2012 року, було передбачено обов'язкове складання публічними акціонерними товариствами, банками та страховиками, а також підприємствами, які проводять

господарську діяльність за видами, визначеними КМУ, фінансової та консолідованої фінансової звітності згідно МСФЗ.

МСФЗ передбачає велику кількість приміток, що детально розкривають суть операцій. Наприклад, в ПСБО відсутній звіт, що розкриває інформацію в розрізі сегментів бізнесу, немає вимог про розкриття інформації про суми невикористаних кредитних коштів, про виділення сум, що відносяться до часток участі у спільній діяльності. Також МСФЗ містять більш докладні вимоги до розкриття інформації про облікову політику.

Крім того, МСФЗ орієнтовані на відображення об'єктивної інформації про поточний фінансовий стан компанії. Тому в їх основі лежать дані про реальну, тобто справедливу (ринкову) вартість активів і зобов'язань.

Чинні П(С)БО, хоча і розроблені на основі МСФЗ, проте все ж мають відмінності у розкритті, оцінці і визнанні активів, зобов'язань, доходів і витрат, які потрібно врахувати під час трансформації.

Наступна проблема переходу на МСФЗ – нестача кваліфікованих спеціалістів, що знаються на міжнародних стандартах. Тому необхідно сприяти підвищенню кваліфікації фахівців чи користуватися послугами консультантів з питань МСФЗ. Вирішенням проблеми є розробка нових підходів до перепідготовки фахівців та методичного забезпечення. Підвищення рівня професійної освіти бухгалтерів сприятиме поширенню більш глибокого розуміння ролі, яку може відігравати фінансова звітність та звіти, складені згідно з МСФЗ.

Сьогодні в Україні відбувається подальше наближення бухгалтерського обліку до вимог МСФЗ. Згідно з наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 р., було затверджено Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». НПСБО 1 враховує особливості переходу на МСФЗ. Зокрема, визначено організацію подання першої річної фінансової звітності за міжнародними стандартами, необхідність наведення у балансі інформації на початок і кінець звітного періоду, а також на дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності для підприємств, які відповідно до законодавства їх застосовують. [6]

Уряд регулярно вносить зміни в Національні стандарти, наближуючи їх до міжнародних, і, скорочуючи розрив між вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою світовою

практикою, тому комплексне впровадження МСФЗ в Україні – лише питання часу.

Висновки. Беручи до уваги викладене, стає зрозумілим, що сьогодні застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні активно набирає темпів. Необхідно зазначити, що на відміну від П(С)БО, які є досить «вузькими» для прийняття управлінських рішень, МСФЗ спрямовані на відображення реальної і об'єктивної інформації в повній мірі про поточний фінансовий стан підприємства. Крім того, їхнє застосування стає більш вигідним для українських підприємств, перш за все, для підвищення інвестиційної привабливості. Тому впровадження МСФЗ може стати інструментом підвищення прозорості й ефективності системи управління підприємства, що, у свою чергу, надасть Україні можливість залучення іноземних інвестицій і позик, а також виходу на зарубіжні ринки та вступу України до Європейського Союзу.

1. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами /Жолнер І.В. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 368 с.
2. Колінько Н.І. Відповідність фінансової звітності українських підприємств міжнародним стандартам / Н.І. Колінько, Т.Є. Єзерська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 215–220
3. Міністерство Фінансів України. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Перелік країн, що застосовують МСФЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://msfz.minfin.gov.ua>
4. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2007 року № 911–р.
5. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996–XIV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>